

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/30/2021
Identifikačné číslo spisu: 5019200804
Dátum vydania rozhodnutia: 2. februára 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:5019200804.1

UZNESENIE

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: Y.. I. U., narodený XX. C. XXXX, bytom v T., R. Č.. XXXX/XX, proti žalovanému: Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže, Útvar sociálneho zabezpečenia, so sídlom v Bratislave, Šagátova č. 1, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného zo 4. novembra 2019, Číslo: GR ZVJS-d-12379/14-2020, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 26. februára 2021, č.k. 24Sa/48/2019-106, t a k t o

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu z a m i e t a .

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

O d ô v o d n e n i e

I.

1. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) napadnutým uznesením z 26. februára 2021, č.k. 24Sa/48/2019-106 podľa § 59 ods. 3 zákona č. 162/2015 Z.z. (ďalej len „SSP“) odmietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného zo 4. novembra 2019, Číslo: GR ZVJS-d-12379/14-2019. Týmto rozhodnutím podľa § 84 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 328/2002 Z.z.“) v spojení s § 30 ods. 1 písm. i/ zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov bolo správne konanie na základe žiadosti žalobcu o priznanie starobného dôchodku z 9. októbra 2019 zastavené, nakoľko v tej istej veci sa právoplatne rozhodlo a skutkový stav sa podstatne nezmenil.

2. Krajský súd uviedol, že z obsahu spisu mal za preukázané, že žalobca sa od počiatku domáhal preskúmania rozhodnutia GR ZVJS, Útvaru sociálneho zabezpečenia číslo: GR ZVJS-d-12379/14-

2019 zo dňa 4. novembra 2019. V žalobe a výslovne v podaní zo dňa 12. októbra 2020, ktorým reagoval na výzvu súdu na odstránenie vady žaloby, ako žalovaného označil Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. Vzhľadom na to, že sám žalobca v žalobe uviedol, že proti rozhodnutiu GR ZVJS podal odvolanie, bolo zrejmé, že v inštančnom postupe bude vydané aj odvolacie rozhodnutie. Pri odstraňovaní tejto vady správny súd prihliadol v zmysle § 199 ods. 2 SSP na to, že žalobcom je fyzická osoba v konaní o sociálnych veciach, preto mu poskytol vyčerpávajúce poučenie o jeho procesných právach, vrátane toho, ktoré rozhodnutie má byť predmetom súdneho prieskumu a toho, ktorý subjekt má byť žalovaným. Z obsahu podanej žaloby a obsahu vyjadrenia žalovaného k veci z 12. marca 2020 bolo zrejmé, že žalobca prvostupňové správne rozhodnutie napadol odvolaním, o ktorom rozhodol odvolací orgán - Ministerstvo spravodlivosti SR rozhodnutím č. 47059/2019-42 zo dňa 20. januára 2020 tak, že predmetné rozhodnutie potvrdil a odvolanie žalobcu zamietol. Žalobca však trval na tom, že predmetom prieskumu je rozhodnutie GR ZVJS číslo GR ZVJS-d-12379/14-2019 zo dňa 4. novembra 2019. Správny súd poznamenal, že žalobca označil postup súdu za šikanóznym a svoje podanie považoval za správne. Po takomto vyjadrení žalobcu nastal logický rozpor medzi označením žalovaného a označením preskúmaného rozhodnutia.

3. Žalobca v záujme splnenia poučovacej povinnosti bol vyzvaný uznesením č.k. 24Sa/48/2019-96 z 8. októbra 2020 na odstránenie vady žaloby. V tomto uznesení správny súd uviedol, že žalobca správne ako žalovaného označil Ministerstvo spravodlivosti SR, pretože ide o správny orgán, ktorý rozhodol o odvolaní žalobcu. Bolo potrebné, aby žalobca správne označil rozhodnutie žalovaného, ktorého preskúmania sa v danom konaní domáhal, t.j. rozhodnutia, ktoré vydal označený žalovaný tak, aby tieto náležitosti žaloby vzájomne korešpondovali. Žalobca však ani na túto výzvu označenie napadnutého rozhodnutia neopravil; naopak uviedol, že na súdnom preskúmaní rozhodnutia GR ZVJS zo dňa 4. novembra 2019 trvá. Vzhľadom na vyjadrenú vôľu žalobcu ohľadom predmetu súdneho prieskumu, ktorú jednoznačne prejavil na informatívnom výsluchu pred správnym súdom a ďalej aj v jeho písomných podaniach, ktoré súdu doručil, správny súd nemal žiadne pochybnosti, že žalobca neakceptoval prístup správneho súdu k náležitostiam žaloby, konkrétne pri označení napadnutého rozhodnutia, že nekonal v zjavnom omyle a žiadal skutočne preskúmať len prvostupňové správne rozhodnutie. Správny súd preto vychádzal z takto jasne prejavenej vôle žalobcu. Záverom konštatoval, že žaloba nemôže byť meritórne prejednaná. Vadou žaloby bola aj jej nezrozumiteľnosť. Nezrozumiteľné podanie znamená, že si ten, kto podanie urobil, svojimi tvrdeniami vzájomne odporuje. Nezrozumiteľným podaním je predovšetkým také podanie, pri ktorom nie je možné ani pri použití výkladového pravidla podľa § 55 ods. 3 SSP zistiť, ktoré tvrdenia sú pre rozhodnutie podstatné a čo má byť predmetom konania. V danom prípade si žalobca odporoval v tom, že na jednej strane ako žalovaného uvádza Ministerstvo spravodlivosti SR, ale na druhej strane ako napadnuté rozhodnutie Generálneho riaditeľstva ZVJS. Tento rozpor bol významný preto, že postihuje základné náležitosti správnej žaloby, a to označenie žalovaného a označenie napadnutého rozhodnutia (§ 202 ods. 1 písm. b/ a c/ SSP), ktorú sú vo vzájomnom rozpore. Pre uvedený nedostatok v konaní nebolo možné pokračovať. Keďže tento nedostatok nebol napriek výzve správneho súdu opravený do momentu vydania uznesenia, správny súd podľa § 59 ods. 3 SSP bol nútený žalobu odmietnuť.

4. Správny súd v bode 12 rozhodnutia poznamenal, že úlohou súdu nie je presvedčať alebo donucovať žalobcu, aby žaloval konkrétne rozhodnutie, ktoré správny súd označí, alebo negovať či prehliadať výslovne prejavenu vôľu žalobcu, a to ani v sociálnych veciach. Zároveň správny súd nemá právomoc preskúmať také rozhodnutie, ktoré žalobca neuviedol ako predmet súdneho prieskumu, keď naopak prejavil jednoznačnú vôľu, aby ako o predmete súdneho prieskumu sa konalo o inom rozhodnutí. Správny súd by sa tak dostal do situácie, kedy by neplatil dispozičný princíp zakotvený v § 5 ods. 5 SSP, pretože by preskúmal konkrétne rozhodnutie bez procesnej iniciatívy žalobcu. Je výlučnou súčasťou autonómie vôle subjektu práva, či sa rozhodne uplatniť právo na súdnu ochranu svojho porušeného alebo ohrozeného subjektívneho práva konkrétnym rozhodnutím alebo nie. Takýmto postupom by bol taktiež porušený princíp rovného postavenia účastníkov konania v zmysle § 5 ods. 9 SSP.

5. O náhrade trov konania krajský súd rozhodol podľa § 170 písm. a/ SSP tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, pretože žaloba bola odmietnutá.

II.

6. Proti uzneseniu krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

7. Namietal, že nesprávnym procesným postupom krajského súdu (bez verejného konania) mu nebolo umožnené využiť procesné práva (právo konania v jeho osobnej účasti, právo na vyjadrenie sa k vykonaným dôkazom), čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces; tiež namietal nezákonné odmietnutie ním podanej žaloby.

8. Konkrétne v kasačnej sťažnosti namietal nespravodlivosť, neústavnosť a nezákonnosť uznesenia krajského súdu. Odmietnutím správnej žaloby správnym súdom bolo potvrdené vedomé a zámerné konanie GR ZVJS, ktoré je v rozpore s článkom 19 Dohovoru č. 128, aplikovaného do slovenského právneho systému zákonom č. 416/1991 Zb. Tým, že súd rozhodol bez nariadenia verejného konania, došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, k porušeniu článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru na ochranu základných ľudských práv a slobôd a článku 48 ods. 2 Ústavy SR. Pripustil, že ustanovenie § 137 ods. 1 SSP umožňuje súdu prejednať jeho vec bez nariadenia pojednávania, týmto však dochádza k porušovaniu zásady verejnosti súdneho konania, ktorá nie je iba v záujme jeho účastníkov, ale je v záujme celej verejnosti, pretože je jedným z rozhodujúcich momentov pre nastolenie dôvery vo výkon spravodlivosti. Takýto postup súdu je v rozpore s článkom 6 ods. 1 Európskeho dohovoru na ochranu základných ľudských práv a slobôd, ako aj s Ústavou Slovenskej republiky (článok 12 ods. 1, článok 13 ods. 4 a článok 48 ods. 2 ústavy). Dodal, že v zmysle judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 3/01, požiadavka zakotvená v článku 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky nemôže byť závislá ani od toho, v akom type (druhu) správneho konania (riadneho alebo mimoriadneho) sa rieši spor o právo, ktorý vzhľadom na svoju povahu nemôže byť vylúčený z právomoci súdu. Zdôraznil, že správnu žalobu podal v zmysle § 177 SSP a podanie žaloby zdôvodnil podľa § 6 ods. 1 a 2 písm. c/ v spojitosti s § 199 ods. 1 písm. h/ SSP.

9. Navrhol, aby Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnou sťažnosťou napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil.

III.

10. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP), po zistení, že kasačnú sťažnosť podal včas účastník konania, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu nie je dôvodná.

11. Podľa § 6 ods. 1 SSP správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

12. Podľa § 59 ods. 1 SSP, ak ide o podanie vo veci samej, z ktorého nie je zrejmé, čoho sa týka a čo sa ním sleduje, alebo ide o podanie neúplné alebo nezrozumiteľné, správny súd uznesením vyzve toho, kto podanie urobil, aby podanie doplnil alebo opravil v lehote podľa § 58 ods. 2. V uznesení podľa odseku 1 správny súd uvedie, v čom je podanie neúplné alebo nezrozumiteľné a ako ho doplniť alebo opraviť, a poučí o možnosti podanie odmietnuť (§ 59 ods. 2 SSP). Ak sa v lehote určenej správnym súdom podanie nedoplní alebo neopraví, správny súd podanie odmietne uznesením; to neplatí, ak pre uvedený nedostatok možno v konaní pokračovať.

13. Podľa § 178 ods. 1 SSP, žalobcom je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že ako účastník administratívneho konania bola rozhodnutím orgánu verejnej správy alebo opatrením orgánu verejnej správy ukrátená na svojich právach alebo právom chránených záujmoch.

14. Podľa § 180 ods. 1 SSP, žalovaným je orgán verejnej správy, ktorý rozhodol o riadnom opravnom prostriedku, ak je žalobcom fyzická osoba alebo právnická osoba. Ak osobitný predpis nepripúšťa riadny opravný prostriedok, žalovaný je orgán verejnej správy, ktorý vydal rozhodnutie alebo opatrenie.

15. Podľa § 202 ods. 2 SSP správnu žalobu fyzickej osoby správny súd posudzuje neformálne. Neformálne posudzovanie znamená, že správny súd o nej ďalej koná aj bez toho, aby formálne obsahovala všetky náležitosti podania v zmysle § 57 SSP alebo osobitné náležitosti správnej žaloby podľa § 202 ods. 1 SSP. Predpokladom je však „ustálenie“ toho, aké rozhodnutie alebo opatrenie a ktorého orgánu verejnej správy je žalobou namietané.

16. Najvyšší správny súd z obsahu súdneho spisu mal za preukázané, že žalobou z 30. decembra 2019 sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže, útvaru sociálneho zabezpečenia Zboru väzenskej a justičnej stráže (prvostupňového správneho orgánu). K správnej žalobe v súlade s ustanovením § 182 ods. 2 písm. c/ SSP žalobca síce pripojil rozhodnutie, ktoré žiadal súdom preskúmať Číslo: GR ZVJS-d-12379/14-2019 zo dňa 04.11.2019, ktorým GR ZVJS rozhodlo vo veci priznania starobného dôchodku podľa § 84 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z.z. v spojení s § 30 ods. 1 písm. i/ zákona č. 71/1967 Zb. na základe žiadosti žalobcu zo dňa 9. októbra 2019 tak, že konanie zastavil, nakoľko v tej istej veci sa právoplatne rozhodlo a skutkový stav sa podstatne nezmenil. Uvedené rozhodnutie (resp. rozhodnutia) obsahovalo poučenie o možnosti podať proti rozhodnutiu odvolanie do 15 dní od doručenia rozhodnutia orgánu, ktorý ho vydal (§ 84 ods. 3 zák. č. 328/2002 Z.z.). Krajský súd predvolal žalobcu na deň 28. september 2020 na informatívny výsluch, na ktorý sa žalobca dostavil a z ktorého súd spísal zápisnicu. Následne uznesením z 8. októbra 2020, č.k. 24Sa/48/2019-96 žalobcu vyzval na odstránenie vady žaloby, ktorá bránila jej vecnému vybaveniu, spočívajúcu v rozpore medzi označením žalovaného a označením preskúmaného rozhodnutia s poučením podľa § 59 ods. 3 SSP. Po doručení vyjadrenia žalobcu z 12. októbra 2020 postupom podľa § 59 ods. 3 SSP žalobu odmietol, keď konštatoval, že žalobca si v žalobe odporuje v tom, že na jednej strane ako žalovaného uvádza Ministerstvo spravodlivosti SR a na druhej strane ako napadnuté rozhodnutie uvádza rozhodnutie Generálneho riaditeľstva ZVJS.

17. Nie je logické, aby správny súd preskúmal rozhodnutie iného, ako žalovaného subjektu v konaní. V prípade zistenia nezákonnosti rozhodnutia, ktoré je predmetom súdneho prieskumu, sa takéto rozhodnutie zrušuje a vec sa vracia správne orgánu na ďalšie konanie. Nie je možné vrátiť vec na konanie orgánu, ktoré rozhodnutie nevydal, rovnako ako nie je možné zaviazat' na ďalšie konanie o veci orgán, ktorý nie je vo veci žalovaným. V prípade zrušenia rozhodnutia prvostupňového orgánu, ako sa ho domáhal žalobca, by bolo rozhodnutie vydané v rámci odvolacieho konania ponechané v platnosti, čo je stav, ktorý Správny súdny poriadok nepredpokladá. V zmysle § 191 ods. 3 písm. a/ SSP, ak správny súd zrušuje napadnuté rozhodnutie žalovaného, v závislosti od okolností môže na návrh žalobcu súčasne zrušiť aj rozhodnutie orgánu verejnej správy alebo opatrenie orgánu verejnej správy nižšieho stupňa, ktoré mu predchádzalo. Žalobca teda mal možnosť navrhnúť zrušenie rozhodnutia Generálneho riaditeľstva ZVJS v rámci konania o preskúmanie rozhodnutia ministra spravodlivosti. Preskúmanie rozhodnutia ministra spravodlivosti však žalobca výslovne odmietol.

18. Odhliadnuc od toho, že žalobca má sám právnické vzdelanie, kasačný súd poukazuje na čl. 11 ods. 2 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého sa pri posudzovaní obsahu úkonov strán sporu predpokladá, že každá fyzická osoba konajúca ako strana sporu alebo za stranu sporu má rozumové schopnosti na úrovni priemerne spôsobilej osoby schopnej vnímať a posúdiť v styku so súdom zmysel a účel konania, ako aj jazykové vyjadrenie právnych noriem obsiahnutých v tomto zákone. Žalobca bol opakovane poučený o tom, ako je potrebné opraviť žalobu a upozornený na dôsledky, ktoré z odmietnutia opravy žaloby vyplývajú. Napriek tomu žalobca stále trvá na preskúmaní prvostupňového rozhodnutia, a preto je treba jeho vôľu rešpektovať. Kasačný súd sa stotožňuje s názorom krajského súdu, že nie je úlohou správneho súdu presviedčať a donucovať žalobcu, aby žaloval konkrétne rozhodnutie, ktoré krajský súd žalobcovi označí alebo negovať jeho výslovne prejavenu vôľu, a to ani

v sociálnych veciach. Pokiaľ v súvislosti s označením žalovaného subjektu sťažovateľ poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Sžsk/54/2019, nie je tento jeho argument relevantný, vzhľadom na to, že najvyšší súd sa v danom prípade vyjadroval iba k tomu, či v prípade, ak ako odvolací orgán rozhoduje minister, je potrebné za žalovaného označiť priamo ministra spravodlivosti alebo je potrebné označovať ministerstvo spravodlivosti. Tento názor nijako neodporuje záverom uvedeným v napadnutom uznesení krajského súdu.

19. Ohľadom námietky sťažovateľa, že jeho žalobu nebolo možné odmietnuť, pretože sa jedná o spor o základné ľudské právo, kasačný súd uvádza, že ochrany svojich práv sa môže domáhať každý za zákonom stanovených podmienok. Nie je porušením práva na spravodlivý proces, ak správny súd odmietne žalobu, pokiaľ žalobca odmieta odstrániť nedostatok, ktorý bráni jej meritórnemu prejednaniu, a to napriek tomu, že bol riadne poučený o tom, ako tento nedostatok odstrániť. Vzhľadom na to, že žalobca odmieta splniť procesné podmienky, ktoré zákon (Správny súdny poriadok) ustanovuje ako predpoklad konania o správnej žalobe, správny súd nemôže v konaní veci meritórne prejednať bez ohľadu na to, či sa konanie týka základného práva. Je teda nedôvodná aj námietka sťažovateľa, že nebolo vykonané verejné pojednávanie, nemal možnosť sa na ňom zúčastniť. Verejné pojednávanie sa vykoná až po tom, ako sú splnené podmienky na začatie konania o správnej žalobe.

20. Z uvedených dôvodov, kasačný súd považoval postup krajského súdu za správny a kasačnú sťažnosť postupom podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

21. O trovách kasačného konania rozhodol kasačný súd tak, že žalobcovi, ktorý v tomto konaní nemal úspech, nárok na ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP) a žalovanému ich nepriznal, lebo nebola splnená podmienka výnimočnosti na jeho strane (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 veta druhá SSP).

22. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP v spojení s § 147 ods. 2 SSP).

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.